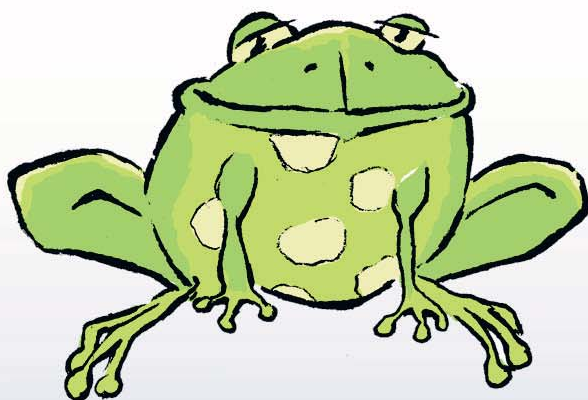

RÄDDA LÅNGSJÖNS GRODOR

*En liten skrift om våra grodor och paddor
i och runt Långsjön i Stockholm/Huddinge och om
hur vi kan hjälpa dem över vägen.*

LÅNGSJÖ FASTIGHETSÄGAREFÖRENING

www.langsjo.org

Grodräddning sedan 2003

De tre senaste vårarna har boende i Herrängen och Långsjö varit engagerade i grod- och paddräddning i området. Lekvandrande groddjur som varit på väg ner till Långsjön har burits ner till sjöstranden. Sammanlagt cirka 1 000 djur, till helt övervägande del vanlig padda, har fått hjälp att nå sitt lekvatten under 2004, 2005 och 2006. Alltsammans började i april 2003, då undertecknad genomförde en metodstudie i Herrängen–Långsjö. Avsikten var att ta reda på om en person på cykel kunde plocka upp så många lekvandrande groddjur att insatsen kunde anses meningsfullt. Jag fann då att en person hjälpligt kunde täcka in hela området på Långsjöns nordöstra sida.

Framgångsrik räddning

I april 2004 bjöds medlemmar i Svenska Naturskyddsföreningen in till en grodträff i det hus som Älvsjö scoutkår disponerar vid Långsjö torg. Cirka 15 personer mötte upp, och flertalet av dessa deltog i det årets grodräddning, som blev framgångsrik. Under 2005 tog Långsjö Fastighetsägareförening över räddningsaktionen. Under 2006 har verksamheten fortsatt på likartat sätt. Detta år erhöles också ett bidrag från Stockholms miljömiljard, ett bidrag som bland annat använts till att

producera en folder om Långsjöns groddjur och vad man kan göra för att hjälpa dem undan vägdöden.

Denna skrift har också tagits fram inom ramen för grodräddningsprojektet. I rapporten görs ett försök att analysera varför Herrängen och Långsjö har Stockholms stads rikaste förekomst av vanlig padda och vanlig groda. Här beskrivs också vad som kan göras för att bevara groddjursfaunan.

Groddjur i Herrängen/Långsjö

I stadsdelarna Herrängen, Långsjö och Älvsjö finns flera goda leklokaler för groddjur. Långsjön, som utgör Herrängens och Långsjös begränsning i sydväst, hyser de största populationerna av vanlig padda och vanlig groda inom Stockholms stad. Samtliga leklokaler ligger i den del av sjön som tillhör Stockholms stad, det vill säga i den nordöstra delen. Den individrikaste enskilda lekplatsen för vanlig groda inom staden är dock ett alkärr i norra delen av Älvsjöskogen, belägen inom stadsdelen Älvsjö.

Den goda förekomsten av groddjur i Herrängen, Långsjö och Älvsjöskogen visar att viktiga ekologiska samband har bevarats i området, trots att den helt dominerande delen av både Herrängen och Långsjö tagits i anspråk för villabyggnad. Groddjur är goda miljöindikatorer, eftersom de behöver både lämpliga vattenområden för sin fortplantning och landmiljöer där de kan finna föda och skydd. Lekområdena är lätta att lokalisera, då djuren samlas för lek på samma platser

➔ Vandringssväg

⚠ Grodskorsning

x) ⚠ Utsatt vägsträcka utanför kartan.
Gäller fram till hpl Herrängens Gård

år efter år. Var de håller till under sommaren och var de övervintrar är betydligt svårare att fastställa, då dessa djur för en undanskymd tillvaro.

I Älvsjöskogen finns goda födosöks- och övervintringsmöjligheter för groddjur. Alla paddor som fortplantar sig i Långsjön kan dock inte övervintra i Älvsjöskogen. Att det förhåller sig så är lätt att slå fast, om man känner till att paddor inför vårens lek söker sig ner till Långsjöns

stränder på en ”front” som går parallellt med Långsjöns nordöstra strand och är lika bred som Långsjön är lång, det vill säga cirka två kilometer. Om alla paddor övervintrade i Älvsjöskogen, hade det varit en koncentrerad vandring mot Långsjön från öster och nordost. Ett ganska stort flöde av paddor kommer dock från detta håll, varför rätt många av Långsjöns paddor sannolikt övervintrar i Älvsjöskogen. En annat övervintringsområde är förmodligen Långsjöhöjdens sluttningar.

3

Sommar- och vinterviste för vanlig padda och vanlig groda

Vanliga paddan är inte knuten till någon särskild naturtyp men håller gärna till i parker och trädgårdar. Ett krav är dock att det finns fuktiga gömställen under stenar, rötter, kullfallna träd, tuvor, buskar och lövhögar. Den övervintrar på frostfritt djup i håligheter i marken. Vanliga grodan föredrar fuktiga, vegetationsrika skogar liksom stränder och våtmarker samt öppna fält med riklig dagg-

bildning nattetid. Den kan också påträffas i ganska torra skogstrakter. Det är inte ovanligt att vanlig groda uppehåller sig i mindre vattensamlingar även utanför lekperioden. Hanarna övervintrar mestadels i vattendrags och sjöars bottenlam. Honor, en del hanar samt unga djur övervintrar i jordhålor, under lövhögar och på liknande frostskyddade platser.

Det absoluta flertalet av de paddor som rör sig mot Långsjön på den två kilometer breda fronten övervintrar med största sannolikhet i Herrängens och Långsjös trädgårdar. I både Herrängen och Långsjö började tomter att avstyckas redan 1908. På den tiden anlades trädgårdar ganska mycket på naturens villkor. I en gammal trädgård har flera ägare arbetat med att försöka åstadkomma en trivsamt närmiljö,

var och en efter sitt huvud, med resultatet att det finns goda chanser att det uppkommit småbiotoper lämpliga för groddjur och deras bytesdjur. Träd och buskar har haft tid att växa sig stora och att bygga upp stora rotsystem, vilket bidrar till variation och födotillgång. Förmultnande stubbar finns också med viss sannolikhet i gamla trädgårdar, även det gynnsamt för den biologiska mångfalden.

4

Dammen på Vårgårdavägen

En av Långsjös mest kända grodlokaler är den cirkelformade dammen högst upp på Vårgårdavägen (närmaste adress Vårgårdavägen 16), i Älvsjöskogen.

Dammen får sitt klara vatten från kringliggande terräng som utgörs av berg i dagen. Rester av en gammal trädgårdsmur, gräsbevuxen slänt, några tallar samt blandad gles lövskog omger dammen.

Detta är den enda vattenkälla i Älvsjöskogen som så gott som aldrig sinar, inte ens en torr-

sommar. Dammen fungerar lite som ett vattenhål på savannen och drar till sig rådjur, räv, grävling, ekorre samt en mängd fåglar av olika slag och nyfikna katter.

Lekplats

På våren kommer paddor och grodor hit från närbelägna övervintringsplatser för att leka. Även den större vattensalamandern trivs här. Soliga sommarmorgnar kan det finnas 50-70 groddjur i dammen. Vid minsta skuggning "pluppar" de ner i vattnet för att sedan kika upp igen. På kvällen och tidiga natten hörs deras läten. Längre fram under våren (om vädret varit gynnsamt och inga människor plockat upp rom/larver) är cirka 1/6-del av dammens yta täckt med rom, senare grodyngel. Rädda Långsjös Grodor (RLG) vakar över dammen, sätter upp informationslappar med uppmaningen att inte plocka rom/yingel och berättar om grodorna för de barn som kommer dit för att peta sönder rom eller för att samla yngel.

RLG betraktar dammen som omistlig och oroas över oklarheter i stadsplanen. Bebyggelse där skulle för alltid förstöra denna rara grodlokal. RLG hoppas därför att platsen kan fredas på något sätt.

Roland Berndt, Rädda Långsjös Grodor

Trafiken dödar

Vägverkets arbete med faunapassager för groddjur har gett intressanta erfarenheter. En är att det är upplagt för problem med överkörda groddjur, om en mindre sjö eller våtmark skils från sydvända övervintringssluttningar av en trafikerad väg. Herrängen–Långsjö är inget typexempel på ett sådant område, men förhållandena överensstämmer ändå i stora drag med beskrivningen. Terrängen på Långsjös nordöstra sida, alltså i Herrängen och Långsjö, är småkuperad, och många trädgårdar ligger i sydvända sluttningar. Parallellt med sjöns strand löper flera vägar, vilka paddorna måste korsa för att komma ner till Långsjön. Att många paddor körs över på våren är inte förvånande.

Räddning vid Drevviken

Mycket få vanliga grodor har plockats upp under räddningsaktionerna. De har varit så få att man kan ifrågasätta om det är så att honor och unga exemplar av vanlig groda, som det anges i litteraturen, verkligen övervintrar på land. Denna undran stärks av iakttagelser som undertecknad gjort i samband med groddjursräddning i Sjöängen vid Drevviken i Huddinge kommun. I början av april 2006 var jag nere vid Drevvikens strand, de första kvällarna när snön ännu låg och isen gick ända in till stranden. Jag kunde följa hur lekvandringen började. Den inleddes först den 13 april, då en överkörd padda påträffades. Sammanlagt plockades ett tiotal grodor upp, medan antalet räddade paddor uppgick till över 1 000. Samtidigt pågick en intensiv lek av vanlig groda i en långgrund vik med alstrand-

skog. Om honorna verkligen övervinttrade på land, borde långt fler än tio exemplar av vanlig groda ha plockats upp.

Bevarande av groddjur

Grundläggande för bevarande av groddjuren i Herrängen och Långsjö är att försöka bibehålla en rik och varierad miljö i trädgårdarna. Den enskilde trädgårdsägaren kan bidra genom att ha olika sorters träd och buskar i trädgården, genom att anlägga både dammar och stenpartier, genom att ha en kompost och genom att inte sköta trädgården övernitiskt. Det bästa är att lämna trädgården ”lagom oskött” eller att sköta vissa partier noga och andra mindre noga eller inte alls. Förekomst av död ved är också fördelaktigt. Det kanske redan finns en ruttnande stubbe i trädgården. Om inte, kanske man på en lagom undanskymd plats kan lägga ut en del av en trädstam eller en stubbe som någon granne brutit upp. En hög med döda grenar, som man lätt kan lägga upp i samband med beskärning, fyller en liknande funktion.

Om någon oroar sig för att en trädgård av detta slag blir full med ”skadedjur”, kan här slås fast att det är precis tvärt om. En variations- och artrik trädgård ger litet utrymme för skadegörare, då sådana oftast är specialiserade på en eller några få arter. I en varierad trädgård finns också rovlevande djur – till exempel groddjur eller igelkott – som håller skadegörare i schack.

Vad gäller Långsjön, är det viktigt att se till att vattenkvaliteten hålls på en acceptabel nivå. Sjön lider av övergödning, vilket är en följd av den tillförsel av fosfor som tidigare skedde från fastigheterna. Fosfor finns lagrat i botten och frisätts när vattnets syrgashalt är låg. Halten av syrgas sjunker när dött organiskt material bryts ner, och bildning av organiskt material gynnas av hög närsaltshalt i vattnet. Frisättning av fosfor från botten ingår alltså i en ond cirkel som kan vara mycket svår att bryta i en övergödd sjö. För att bidra till en renare sjö, leder Stockholm Vatten ut kranvatten i Långsjöns östligaste ände.

Trafikskyltar behövs

Om vi slutligen ser till dödligheten bland groddjuren i Herrängen och Långsjö, råder ingen tvekan om att trafiken orsa-

kar ett betydande avbräck under vårens lekvandring. Djuren vandrar längs en två kilometer bred front, och det finns inga koncentrationer där det är meningsfullt att anlägga en grodtunnel. Dessutom skulle det vara mycket besvärligt och mycket dyrt att anlägga en sådan, eftersom områdets vägar nästan överallt kantas av trottoarer och villatomter. Att sätta upp trafikskyltar som under våren upplyser om grodvandring är en enkel och billig åtgärd, som sannolikt åtminstone skulle ha viss verkan.

Mot denna bakgrund är det mycket glädjande att Långsjö Fastighetsägareförening sedan 2005 organiserar grodräddningsvandringar i Herrängen och Långsjö. Det är en åtgärd som har effekt.

Text: Björn Möllersten

Tel.070-284 37 50

E-post: bjorn.mollersten@telia.com

6

Källor

Skriftliga

- Ahlén, Ingemar, Andrén, Claes och Nilsson, Göran, 1995. Sveriges grodor, ödlor och ormar. Andra upplagan.
- Curry-Lindahl, Kai 1967. Djuren i färg. Almqvist/Gebers förlag AB.
- Harlén, Hans, 1997. Stockholm från A till Ö. Söderort. Brännkyrka Hembygdsförening.

- Larsson, Martin, 2005. SV: överkörda paddor på väg 222, Värmdö. E-brev den 13 december.
- Norström, Mikael, 1997. Groddjurinventeringen i Stockholm. Stockholms stad, Stadsbyggnadskontoret. SBK 1997:3.

Muntliga

- Mikael Norström, Fruängen

Grodvandra i vår!

Det är lätt och trevligt att grodvandra runt Långsjön, både i Stockholm och Huddinge. Det enda som behövs är rätt anpassade kläder, reflexer, grodhink eller annan behållare (med någon form av täckning/lock) och kanske ett par tunna, smidiga handskar.

Grodvandringen äger rum under ett antal kvällar som aldrig kan anges i förväg eftersom grodornas egen vandring är svår att förutse. Paddor och grodor placeras försiktigt i hinken/behållaren. Bara några få groddjur åt gången. Vi för statistik över plockade och tyvärr även överkörda grodor.

Välkommen att vara med och Rädda Långsjöns grodor!

Mer information ges av:

Rädda Långsjöns grodor

Roland Berndt

Vårgårdavägen 2

125 51 Älvsjö

tel. 08-647 46 03

E-post: roland.berndt@telia.com

LÅNGSJÖ FASTIGHETSÄGAREFÖRENING

www.langsjo.org